

Serafiina Kaskinen muutti kotoa
13-vuotiaana sisäoppilaitokseen.
Siellä hän oppii kylvämään perunoita, ja
kaverit ovat vihdoinkin koko ajan lähellä.

TEKSTI SUSANNE STRÖMBERG KUVAT RIINA PEUHU

TEINI LENSI PESÄSTÄ

Serafiina Kaskinen, 13,
ihmettelee vuoden-
aikojen vaihtumista
asuntolahuoneensa
ikkunasta. Käsi venähti,
kun se osui rappusissa
kaiteeseen.

O

kuulaan kaunis tiistaiaamu ja aurinko siivilöityy puiden läpi pellolle. Seitsemäsluokkalisella **Serafiina Kaskisella**, 13, on ihan tavallinen koulupäivä, mutta luokkahuoneessa

stumisen sijasta hän kitkee koulun pihalla rikaruohoja kukkapenkistä. Hän on pukeutunut vanhaan vihreään työhaalariin ja solminut limääräisen kankaan vyötärölle.

”Me oppilaat teemme täällä tätäkin. Koulun pihan hoito kuuluu opetussuunnitelmaan.”

Anna Tapion koulu on Suomen ainoa sitoumaton perusasteen sisäoppilaitos. Se sijaitsee Iirkanmaalla Pälkäneen Aitoossa. Pihanavetassa uopivat kanat, pellolla joku oppilaista harjoittelee ajamaan traktorilla ja ympärillä on 70 hehtaaria metsää. Täällä opiskelee 200 yläkoululaista.

Koulussa opetetaan ihan tavallisia aineita, kuten matematiikkaa ja englantia, mutta lisäksi oppilaille on mahdollisuus opiskella ammatillisia aineita.

Koulu on käytännössä maa- ja metsätila, jonka läpikäymiseen oppilaat osallistuvat.

Valtaosa oppilaista asuu arkipäivät koululla. Siksi Serafiinakin pakkasi kouluun muuttaessaan mukaan paitsi työhaalarit myös pesuvadin, pyykkikorin ja pyykkilinieneen.

Serafiina viihtyy ”Anniksessa”, vaikka asunto-laelämä välillä väsyttää. Kämppiskin herää niin aikaisin.

”On helpotus olla erossa vanhemmista. Niiden kanssa on tullut oltua niin paljon. Joskushan sitä kuitenkin pitää muuttaa pois kotoa, niin ihan sama se on muuttaa nyt.”

SERAFIINA ON POIKKEUS. Tilastokeskuksen mukaan noin 2 000 alaikäistä suomalaista asui yksin tai perheidensä ulkopuolella viime vuonna. Lähes kaikki ovat 17- tai 16-vuotiaita. Tilastossa Serafiinaa ei näy: sisäoppilaitokseen muuttaneiden nuorten osoite on edelleen kotona.

13-vuotiaana kotoa pois muuttaminen vaatii nuorelta sellaista, johon tämän kehitysvaihe ei vielä anna edellytyksiä, sanoo kehitys- ja kasvatuspyskologian erikoispsykologi **Annarilla Ahtola**.

”Nuori sanoo yleensä, ettei tarvitse aikuista. Ei se ole niin.”

Yläkouluikäisenä nuori alkaa irrottautua vanhemmistaan. Vaihe voi Ahtolan mukaan joskus olla dramaattinen ja kuohuisa, mutta aina se on tärkeä.

Iliris Saarinen (vas.) Serafiina Kaskinen, ja Sanja Hankaniemi tekevät koulun jälkeen läksyjä Iiriksen ja Serafiinan huoneessa.

”NUORI SANOO YLENSÄ, ETTEI TARVITSE AIKUISTA. ASIA EI OLE NIIN.”

Jos nuori joutuu liian suurten kehityksellisten haasteiden eteen, voi syntyä esimerkiksi pärjävyyden kuori. Silloin kosketus omiin tunteisiin ja tarpeisiin voi häiriintyä.

”Tällöin ihmiselle ei muodostu selvää käsitystä siitä, mikä hänestä tuntuu esimerkiksi ihmissuhteissa hyvältä ja mikä huonolta”, Ahtola sanoo.

Anna Tapion koulun rehtori **Tuula Lahti** tietää, että seitsemäsluokkaiset ikävöivät kotiin erityisesti ensimmäisen viikon ajan. Silloin jotakuta saattaa itkettääkin. Yleensä sen jälkeen helpottaa.

Annarilla Ahtolan mukaan tällaisessa tilanteessa keskeiseen rooliin nousevat ne aikuiset, jotka nuorella ovat ympärillä.

”Sillä on merkitystä, miten ja kenen kanssa ikävää pystyy ottamaan vastaan ja käsittelemään.”

Anna Tapion koulussa nuorista pitää huolta 45 aikuista, joista opettajia on 21. Joukkoon kuuluvat erityisopettaja ja oppilashuollon vastaava.

Päiväkuraattori on tavattavissa kerran viikossa ja iltakuraattori kolme kertaa viikossa. Myös psykologi kuuluu henkilökuntaan. Öisin eli iltayhdyntöistä ja aamuseitsemän välillä alueella partioi yövalvoja.

KAVERIT OVAT AINA lähellä eikä koulumatkaa oikeastaan ole. Siinä ovat oppilaiden mielestä Anniksen parhaat puolet.

Serafiinan arki kotipaikkakunnalla Pohjanmaan Pedersöressä oli yksinäistä. Maaseudulla matkat kouluun ja kavereille olivat pitkiä. Serafiina vietti vapaa-aikaansa yleensä yksin tai isän kanssa.

”Olen monesti huutanut äidille, miksi meidän pitää asua korvessa, jossa ei ole yhtään kaveria.”

Isän kanssa Serafiina pelasi jalkapalloa, hiihti, luisteli tai rassasi autoa. Hän osaa vaihtaa autoon renkaat ja jarrupalat.

Pellolla, navetan vieressä, kaartaa kahdeksikkoo hitaasti valkoinen Mersu. Peltoautolla ajaa yhdeksäsluokkainen tyttö, joka on ratin takana ensimmäistä kertaa elämässään. Vänkärin paikalla ajamisen saloja neuvoa opettaja **Jarmo Lindström**. Auton takapenkillä istuu kaksi kaveria.

Yhdeksäsluokkaiset saavat ajaa peltoautoa opettajan seurassa. Nuoremmat oppilaat saavat vuorostaan ajaa traktorilla.

”Opiskelijat haluavat oppia näitä taitoja. Omalla pellolla, suljetulla alueella, meillä voi turvallisesti ja laillisesti opetella ajamista. Perinteisesti trak-

”Aina tiskiallas ei ole näin siisti. Tämä on vain silmänlumetta”, Serafiina nauraa.

Jos koulussa haluaa käyttää puhtaita vaatteita, ne on pyykkävä itse.

”KOULUSSA OPETETAAN, ETTEI ELÄMÄSSÄ OLE VALMISTA PÖYTÄÄ.”

I Korhonen ja Hailli (oik.) ovat jälkiä- ja juhlapöydän oppituntien jälkeen.

torilla ajamisen taitoa on tarvittu maatilan töissä”, rehtori Tuula Lahti kertoo.

VIIKONLOPUT SERAFIINA viettää mummon luona Tampereella, koska matkaa kotiin Pedersöreeseen on noin 300 kilometriä. Mummon luo hän kulkee bussilla. Perille päästyään Serafiina syö mummon kanssa päivällistä, usein lihapullia ja muusia. Ruuan jälkeen hän soittaa vanhemmilleen.

”Soitan kotiin vain perjantaisin. Jos on jotain elämää suurempaa, saatan soittaa viikollakin. Muuten pienistä asioista viestitellään.”

Lauantai-iltaisain Serafiina menee mummon kanssa saunaan. Sen jälkeen he katsovat televisiota. Serafinalla on Tampereella yksi kavერი, mutta harvemmin tapaaminen sopii molemmille.

”Onhan se hyvä olla vähän aikaa yksin. Maanantaina on taas kiva nähdä kavereita.”

Kotona Serafiina käy pidemmällä lomilla. Hän näkee vanhempiaan ja vanhoja koulukavereitaan muutaman kerran vuodessa eli yhtä usein kuin koulun ensimmäiset oppilaat 1940-luvulla. Silloin tosin oppilaat viettivät viikonloputkin koulussa.

Serafinan vanhempien mielestä sisäoppilaitos antaa lapsille paremman pohjan elämään kuin tavallinen peruskoulu.

”Siellä opetetaan, ettei elämässä ole valmista pöytää. Ettei kukaan tee asioita puolestasi”, Serafiinan äiti **Hannele Kaskinen** sanoo.

Myös Serafinan molemmat isosiskot ovat käyneet Anna Tapion koulun. Vanhemmat arvostavat sitä, että oppilaita kannustetaan tekemään kaikki pyykinpesusta perunoiden kylvämiseen ja siivoamisesta lumenluontiin.

VANHEMPIEN MIELESTÄ Serafiinan isosiskot muuttuivat kouluvuosien aikana paljon. Aiemmin kotityöt eivät heitä kiinnostaneet, mutta kolmen sisäoppilaitosvuoden aikana tytöistä tuli ahkeria ja oma-aloitteisia.

”Lomille tullessaan tytöt siivosivat koko talon ja valmistivat aamupalat minun ja isännän vielä nukkuessa”, Kaskinen sanoo.

Syyslomalle kotiin tullut Serafinakin oli äidin mielestä muuttunut jo parissa kuukaudessa. Kotona tytär tiskasi joka päivä ja teki perheelle ruokaa.

Kaskinen olisi itse halunnut nuorena tyttönä Tampereella asuessaan Anna Tapion koulun, mutta perheen taloustilanne ei mahdollistanut opiskelua. Hän päätti tarjota mahdollisuuden omille lapsilleen. Kaikki kolme tytärtä ovat halunneet käydä Anna Tapion koulun.

”Kyllä tätä pahan pohjimmaista on välillä ikävä, mutta se lohduttaa, että lapsi on siellä hyvässä käsissä.”

Kun Serafiina on koulussa, äiti tietää, keiden kanssa tytär viettää vapaa-aikaansa. Ja jos ongelmia tulee, koululla on iso joukko ammattilaisia tukena.

Kaskisen tyttärillä ongelmia ei ole ollut. Ei ennen koulua, koulussa tai sen jälkeen. Serafiinan siskot lähtivät heti peruskoulun jälkeen opiskelemaan ammatteja. Perheen esikoinen valmistui sosionomiksi etuajassa.

Lapsille ei ole koskaan sanottu, että heidän pitäisi saada hyviä arvosanoja. Sen sijaan vanhemmat ovat halunneet opettaa lapsensa pärjäämään.

”Se on vanhempina meidän tehtävä. Mitä enemmän lapsi osaa, sitä itsevarmempi hän on ja sitä helpompi hänen on rakentaa elämäänsä.”

KURINPIDOSTAAN TUNNETTU rehtori ja puutarhaopettaja **Anna Tapio** perusti nimeään kantavan sisäoppilaitoksen 78 vuotta sitten.

Aluksi Annis oli kotitalouskeskikoulu sikoineen, lampaineen ja lehmineen. Karjaa ei enää ole, ja nyt opetusohjelmaan kuuluu matkailu- ja yrittäjyysopintoja sekä ravitsemusta. Ruoka- ja juhla-

Serafiina Kaskinen nappaa kitaran syliinsä. Hänellä on kuusi vuotta konservatorion kitaransoitotunteja takana.

Musiikintunnilla Samu Taavitsainen, Miro Talvisilta, Serafiina Kaskinen ja Roosa Rajamäki oppivat laulamaan mikrofonin opettaja Päivi Markon säestyksellä.

Pinja Sairiala (vas.), Milja Aitalaakso, Ella Helén ja Jessica Virtanen ovat välipalalla. Rehtori Tuula Lahti (keskellä) kyselee kuuluisuuksia.

”HUOMASIN, ETTÄ PARVEKKEEN PELTILEVYT OLIVAT IRTOAMASSA. ONNEKSI ISKÄ JÄTTI TÄNNE TYÖKALUPAKIN.”

Noin kolmasosa oppilaista asuu lähistöllä, ja Anna Tapion koulu on heidän lähikoulunsa. He voivat valita, yöpyvätkö kotona vai koululla. Asukaille koulu maksaa 130 euroa kuukaudessa. Hinta sisältää majoituksen ja viisi ruokailua päivässä. Opetus on ilmaista.

palveluiden oppitunti on kuin kotitaloutta, mutta kiisseliä keitetään ammattimaisesti eli perhettä isommille ryhmille.

Kuria Anniksessa pidetään edelleen, muttei samalla tavalla kuin netin keskustelupalstoilla huhutaan, sanoo rehtori Tuula Lahti.

Jos metelöi hiljaisuuden aikana tai rikkoo asuntolan järjestyssääntöjä muuten, asia voidaan sovittella työpalveluna. Se tarkoittaa esimerkiksi asuntolan siivoamista tai kukkapenkin kitkemistä. Kukaan ei kuitenkaan joudu kotiarestiin, vaikka niin nettikeskusteluissa väitetään. Arestia ei ole rehtorin mukaan annettu Anniksessa koskaan.

SERAFIINAN KOULUPÄIVÄN viimeinen tunti on musiikkia. Kello 15 oppilaat siirtyvät soluasuntoihin viettämään vapaa-aikaansa.

Tytöt ja pojat asuvat eri asuntoloissa eikä vastakkaisen sukupuolen asuntolassa saa vierailla. Rehtori vihjaa, että asiaan saattaa tulla muutos.

”Olisihan se kiva käydä joskus katsomassa, miten pojat asuvat”, Serafiina sanoo.

Uudehkolta kerrostalolta näyttävän asuntolarakennuksen eteisen tuulikaappi on täynnä kenkiä. Kaikki koulun seitsemäsluokkalaiset tytöt asuvat samassa talossa, ja Serafiina jakaa soluasuntonsa neljän muun tytön kanssa. Asunnossa on kaksi makuuhuonetta. Samassa huoneessa Serafiinan kämppekaverina nukkuu **Iiris Saarinen**.

”Serafiina on luonteeltaan siivoaja. Se imuroi jopa kolme kertaa päivässä. Annoimme tyttöjen kanssa Serafiinalle lempinimeksi Kodinhoitaja”, Iiris paljastaa.

Neljän tytön asunnossa kotitöistä ei juuri kiinata, paitsi tiskaamisesta joskus.

”Asia ratkeaa sillä, että oppilasasuntolan vastaava hoitaja eli assu käskää kaikkien tiskata”, Serafiina kertoo.

Kotitöiden lisäksi tytöt tekevät ihan samoja juttuja kuin muutkin nuoret. Serafiina soittaa kitaraa, katsoo joskus telkkaria tai osallistuu Anniksen kerhoihin. Iltapuhteisiin voi kuulua myös asuntolan kohentamista, sillä Serafiina on innokas puuhailija.

”Huomasin, että parvekkeen pienet peltilevyt olivat irtoamassa, joten laitoin ne paikoilleen. Samalla vaihdoin vessan vilkkuvan lampun ja kiristin vaatekaapin oven ruuvit. Onneksi iskä jätti työkalupakin.”*

Opiskelijoiden joukossa on myös muun muassa koulukiusattuja, huostaanotettuja ja ulkomaalaisia lapsia. Jotkut saavat Anniksessa ensimmäiset koulu-kaverinsa.

Vanha Opel on väli-tuntiauto. Siitä on irrotettu akku, eikä se siksi käynnisty. Sen päällä tai sisällä voi istuskella ja kuluttaa aikaa. Yhdeksännellä luokalla oppilaat pääsevät auton rattiin.